

GEORGIAN MEDICAL NEWS

ISSN 1512-0112

No 1 (310) Январь 2021

ТБИЛИСИ - NEW YORK

ЕЖЕМЕСЯЧНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ

Медицинские новости Грузии
საქართველოს სამედიცინო სიახლენი

GEORGIAN MEDICAL NEWS

No 1 (310) 2021

Published in cooperation with and under the patronage
of the Tbilisi State Medical University

Издается в сотрудничестве и под патронажем
Тбилисского государственного медицинского университета

გამოიცემა თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო უნივერსიტეტთან
თანამშრომლობითა და მისი პატრონაჟით

ЕЖЕМЕСЯЧНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ
ТБИЛИСИ - НЬЮ-ЙОРК

GMN: Georgian Medical News is peer-reviewed, published monthly journal committed to promoting the science and art of medicine and the betterment of public health, published by the GMN Editorial Board and The International Academy of Sciences, Education, Industry and Arts (U.S.A.) since 1994. **GMN** carries original scientific articles on medicine, biology and pharmacy, which are of experimental, theoretical and practical character; publishes original research, reviews, commentaries, editorials, essays, medical news, and correspondence in English and Russian.

GMN is indexed in MEDLINE, SCOPUS, PubMed and VINITI Russian Academy of Sciences. The full text content is available through EBSCO databases.

GMN: Медицинские новости Грузии - ежемесячный рецензируемый научный журнал, издаётся Редакционной коллегией и Международной академией наук, образования, искусств и естествознания (IASEIA) США с 1994 года на русском и английском языках в целях поддержки медицинской науки и улучшения здравоохранения. В журнале публикуются оригинальные научные статьи в области медицины, биологии и фармации, статьи обзорного характера, научные сообщения, новости медицины и здравоохранения.

Журнал индексируется в MEDLINE, отражён в базе данных SCOPUS, PubMed и ВИНТИ РАН. Полнотекстовые статьи журнала доступны через БД EBSCO.

GMN: Georgian Medical News – საქართველოს სამედიცინო სიახლენი – არის ყოველთვიური სამეცნიერო სამედიცინო რეცენზირებადი ჟურნალი, გამოიცემა 1994 წლიდან, წარმოადგენს სარედაქციო კოლეგიისა და აშშ-ის მეცნიერების, განათლების, ინდუსტრიის, ხელოვნებისა და ბუნებისმეტყველების საერთაშორისო აკადემიის ერთობლივ გამოცემას. GMN-ში რუსულ და ინგლისურ ენებზე ქვეყნდება ექსპერიმენტული, თეორიული და პრაქტიკული ხასიათის ორიგინალური სამეცნიერო სტატიები მედიცინის, ბიოლოგიისა და ფარმაციის სფეროში, მიმოხილვითი ხასიათის სტატიები.

ჟურნალი ინდექსირებულია MEDLINE-ის საერთაშორისო სისტემაში, ასახულია SCOPUS-ის, PubMed-ის და ВИНТИ РАН-ის მონაცემთა ბაზებში. სტატიების სრული ტექსტი ხელმისაწვდომია EBSCO-ს მონაცემთა ბაზებშიდან.

МЕДИЦИНСКИЕ НОВОСТИ ГРУЗИИ

Ежемесячный совместный грузино-американский научный электронно-печатный журнал
Агентства медицинской информации Ассоциации деловой прессы Грузии,
Международной академии наук, индустрии, образования и искусств США.
Издается с 1994 г., распространяется в СНГ, ЕС и США

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

Николай Пирцхалаишвили

НАУЧНЫЙ РЕДАКТОР

Елене Гиоргадзе

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА

Нино Микаберидзе

НАУЧНО-РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Зураб Вадачкориа - председатель Научно-редакционного совета

Михаил Бахмутский (США), Александр Геннинг (Германия), Амиран Гамкрелидзе (Грузия),
Константин Кипиани (Грузия), Георгий Камкамидзе (Грузия),
Паата Куртанидзе (Грузия), Вахтанг Масхулия (Грузия),
Тенгиз Ризнис (США), Реваз Сепиашвили (Грузия), Дэвид Элуа (США)

НАУЧНО-РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Константин Кипиани - председатель Научно-редакционной коллегии

Архимандрит Адам - Вахтанг Ахаладзе, Амиран Антадзе, Нелли Антелава, Тенгиз Асатиани,
Гия Берадзе, Рима Бериашвили, Лео Бокерия, Отар Герзмава, Лиана Гогиашвили, Нодар Гогебашвили,
Николай Гонгадзе, Лия Дваладзе, Тамар Долиашвили, Манана Жвания, Тамар Зерекидзе,
Ирина Квачадзе, Нана Квирквелия, Зураб Кеванишвили, Гурам Кикнадзе, Димитрий
Кордзаиа, Теймураз Лежава, Нодар Ломидзе, Джанлуиджи Мелотти, Марина Мамаладзе,
Караман Пагава, Мамука Пирцхалаишвили, Анна Рехвиашвили, Мака Сологашвили, Рамаз Хецуриани,
Рудольф Хохенфеллнер, Кахабер Челидзе, Тинатин Чиковани, Арчил Чхотуа,
Рамаз Шенгелия, Кетеван Эбралидзе

Website:

www.geomednews.org

The International Academy of Sciences, Education, Industry & Arts. P.O.Box 390177,
Mountain View, CA, 94039-0177, USA. Tel/Fax: (650) 967-4733

Версия: печатная. **Цена:** свободная.

Условия подписки: подписка принимается на 6 и 12 месяцев.

По вопросам подписки обращаться по тел.: 293 66 78.

Контактный адрес: Грузия, 0177, Тбилиси, ул. Асатиани 7, IV этаж, комната 408
тел.: 995(32) 254 24 91, 5(55) 75 65 99

Fax: +995(32) 253 70 58, e-mail: ninomikaber@geomednews.com; nikopir@geomednews.com

По вопросам размещения рекламы обращаться по тел.: 5(99) 97 95 93

© 2001. Ассоциация деловой прессы Грузии

© 2001. The International Academy of Sciences,
Education, Industry & Arts (USA)

GEORGIAN MEDICAL NEWS

Monthly Georgia-US joint scientific journal published both in electronic and paper formats of the Agency of Medical Information of the Georgian Association of Business Press; International Academy of Sciences, Education, Industry and Arts (USA).
Published since 1994. Distributed in NIS, EU and USA.

EDITOR IN CHIEF

Nicholas Pirtskhalaishvili

SCIENTIFIC EDITOR

Elene Giorgadze

DEPUTY CHIEF EDITOR

Nino Mikaberidze

SCIENTIFIC EDITORIAL COUNCIL

Zurab Vadachkoria - Head of Editorial council

Michael Bakhmutsky (USA), Alexander Gënning (Germany),

Amiran Gamkrelidze (Georgia), David Elua (USA),

Konstantin Kipiani (Georgia), Giorgi Kamkamidze (Georgia), Paata Kurtanidze (Georgia),

Vakhtang Maskhulia (Georgia), Tengiz Riznis (USA), Revaz Sepiashvili (Georgia)

SCIENTIFIC EDITORIAL BOARD

Konstantin Kipiani - Head of Editorial board

Archimandrite Adam - Vakhtang Akhaladze, Amiran Antadze, Nelly Antelava,

Tengiz Asatiani, Gia Beradze, Rima Beriashvili, Leo Bokeria, Kakhaber Chelidze,

Tinatin Chikovani, Archil Chkhotua, Lia Dvaladze, Tamar Doliashvili, Ketevan Ebralidze,

Otar Gerzmava, Liana Gogiashvili, Nodar Gogebashvili, Nicholas Gongadze,

Rudolf Hohenfellner, Zurab Kevanishvili, Ramaz Khetsuriani, Guram Kiknadze,

Dimitri Kordzaia, Irina Kvachadze, Nana Kvirkvelia, Teymuraz Lezhava, Nodar Lomidze, Marina

Mamaladze, Gianluigi Melotti, Kharaman Pagava, Mamuka Pirtskhalaishvili,

Anna Rekhviashvili, Maka Sologhashvili, Ramaz Shengelia, Tamar Zerekidze, Manana Zhvania

CONTACT ADDRESS IN TBILISI

GMN Editorial Board

7 Asatiani Street, 4th Floor

Tbilisi, Georgia 0177

Phone: 995 (32) 254-24-91

995 (32) 253-70-58

Fax: 995 (32) 253-70-58

CONTACT ADDRESS IN NEW YORK

NINITEX INTERNATIONAL, INC.

3 PINE DRIVE SOUTH

ROSLYN, NY 11576 U.S.A.

Phone: +1 (917) 327-7732

WEBSITE

www.geomednews.org

К СВЕДЕНИЮ АВТОРОВ!

При направлении статьи в редакцию необходимо соблюдать следующие правила:

1. Статья должна быть представлена в двух экземплярах, на русском или английском языках, напечатанная через **полтора интервала на одной стороне стандартного листа с шириной левого поля в три сантиметра**. Используемый компьютерный шрифт для текста на русском и английском языках - **Times New Roman (Кириллица)**, для текста на грузинском языке следует использовать **AcadNusx**. Размер шрифта - **12**. К рукописи, напечатанной на компьютере, должен быть приложен CD со статьей.

2. Размер статьи должен быть не менее десяти и не более двадцати страниц машинописи, включая указатель литературы и резюме на английском, русском и грузинском языках.

3. В статье должны быть освещены актуальность данного материала, методы и результаты исследования и их обсуждение.

При представлении в печать научных экспериментальных работ авторы должны указывать вид и количество экспериментальных животных, применявшиеся методы обезболивания и усыпления (в ходе острых опытов).

4. К статье должны быть приложены краткое (на полстраницы) резюме на английском, русском и грузинском языках (включающее следующие разделы: цель исследования, материал и методы, результаты и заключение) и список ключевых слов (key words).

5. Таблицы необходимо представлять в печатной форме. Фотокопии не принимаются. **Все цифровые, итоговые и процентные данные в таблицах должны соответствовать таковым в тексте статьи**. Таблицы и графики должны быть озаглавлены.

6. Фотографии должны быть контрастными, фотокопии с рентгенограмм - в позитивном изображении. Рисунки, чертежи и диаграммы следует озаглавить, пронумеровать и вставить в соответствующее место текста **в tiff формате**.

В подписях к микрофотографиям следует указывать степень увеличения через окуляр или объектив и метод окраски или импрегнации срезов.

7. Фамилии отечественных авторов приводятся в оригинальной транскрипции.

8. При оформлении и направлении статей в журнал МНГ просим авторов соблюдать правила, изложенные в «Единых требованиях к рукописям, представляемым в биомедицинские журналы», принятых Международным комитетом редакторов медицинских журналов - <http://www.spinesurgery.ru/files/publish.pdf> и http://www.nlm.nih.gov/bsd/uniform_requirements.html В конце каждой оригинальной статьи приводится библиографический список. В список литературы включаются все материалы, на которые имеются ссылки в тексте. Список составляется в алфавитном порядке и нумеруется. Литературный источник приводится на языке оригинала. В списке литературы сначала приводятся работы, написанные знаками грузинского алфавита, затем кириллицей и латиницей. Ссылки на цитируемые работы в тексте статьи даются в квадратных скобках в виде номера, соответствующего номеру данной работы в списке литературы. Большинство цитированных источников должны быть за последние 5-7 лет.

9. Для получения права на публикацию статья должна иметь от руководителя работы или учреждения визу и сопроводительное отношение, написанные или напечатанные на бланке и заверенные подписью и печатью.

10. В конце статьи должны быть подписи всех авторов, полностью приведены их фамилии, имена и отчества, указаны служебный и домашний номера телефонов и адреса или иные координаты. Количество авторов (соавторов) не должно превышать пяти человек.

11. Редакция оставляет за собой право сокращать и исправлять статьи. Корректур авторам не высылаются, вся работа и сверка проводится по авторскому оригиналу.

12. Недопустимо направление в редакцию работ, представленных к печати в иных издательствах или опубликованных в других изданиях.

При нарушении указанных правил статьи не рассматриваются.

REQUIREMENTS

Please note, materials submitted to the Editorial Office Staff are supposed to meet the following requirements:

1. Articles must be provided with a double copy, in English or Russian languages and typed or computer-printed on a single side of standard typing paper, with the left margin of 3 centimeters width, and 1.5 spacing between the lines, typeface - **Times New Roman (Cyrillic)**, print size - 12 (referring to Georgian and Russian materials). With computer-printed texts please enclose a CD carrying the same file titled with Latin symbols.

2. Size of the article, including index and resume in English, Russian and Georgian languages must be at least 10 pages and not exceed the limit of 20 pages of typed or computer-printed text.

3. Submitted material must include a coverage of a topical subject, research methods, results, and review.

Authors of the scientific-research works must indicate the number of experimental biological species drawn in, list the employed methods of anesthetization and soporific means used during acute tests.

4. Articles must have a short (half page) abstract in English, Russian and Georgian (including the following sections: aim of study, material and methods, results and conclusions) and a list of key words.

5. Tables must be presented in an original typed or computer-printed form, instead of a photocopied version. **Numbers, totals, percentile data on the tables must coincide with those in the texts of the articles.** Tables and graphs must be headed.

6. Photographs are required to be contrasted and must be submitted with doubles. Please number each photograph with a pencil on its back, indicate author's name, title of the article (short version), and mark out its top and bottom parts. Drawings must be accurate, drafts and diagrams drawn in Indian ink (or black ink). Photocopies of the X-ray photographs must be presented in a positive image in **tiff format**.

Accurately numbered subtitles for each illustration must be listed on a separate sheet of paper. In the subtitles for the microphotographs please indicate the ocular and objective lens magnification power, method of coloring or impregnation of the microscopic sections (preparations).

7. Please indicate last names, first and middle initials of the native authors, present names and initials of the foreign authors in the transcription of the original language, enclose in parenthesis corresponding number under which the author is listed in the reference materials.

8. Please follow guidance offered to authors by The International Committee of Medical Journal Editors guidance in its Uniform Requirements for Manuscripts Submitted to Biomedical Journals publication available online at: http://www.nlm.nih.gov/bsd/uniform_requirements.html
http://www.icmje.org/urm_full.pdf

In GMN style for each work cited in the text, a bibliographic reference is given, and this is located at the end of the article under the title "References". All references cited in the text must be listed. The list of references should be arranged alphabetically and then numbered. References are numbered in the text [numbers in square brackets] and in the reference list and numbers are repeated throughout the text as needed. The bibliographic description is given in the language of publication (citations in Georgian script are followed by Cyrillic and Latin).

9. To obtain the rights of publication articles must be accompanied by a visa from the project instructor or the establishment, where the work has been performed, and a reference letter, both written or typed on a special signed form, certified by a stamp or a seal.

10. Articles must be signed by all of the authors at the end, and they must be provided with a list of full names, office and home phone numbers and addresses or other non-office locations where the authors could be reached. The number of the authors (co-authors) must not exceed the limit of 5 people.

11. Editorial Staff reserves the rights to cut down in size and correct the articles. Proof-sheets are not sent out to the authors. The entire editorial and collation work is performed according to the author's original text.

12. Sending in the works that have already been assigned to the press by other Editorial Staffs or have been printed by other publishers is not permissible.

**Articles that Fail to Meet the Aforementioned
Requirements are not Assigned to be Reviewed.**

ავტორთა საქურაღებოლ!

რედაქციაში სტატიის წარმოდგენისას საჭიროა დაიცვათ შემდეგი წესები:

1. სტატია უნდა წარმოადგინოთ 2 ცალად, რუსულ ან ინგლისურ ენებზე დაბეჭდილი სტანდარტული ფურცლის 1 გვერდზე, 3 სმ სიგანის მარცხენა ველისა და სტრიქონებს შორის 1,5 ინტერვალის დაცვით. გამოყენებული კომპიუტერული შრიფტი რუსულ და ინგლისურენოვან ტექსტებში - **Times New Roman (Кириллица)**, ხოლო ქართულენოვან ტექსტში საჭიროა გამოვიყენოთ **AcadNusx**. შრიფტის ზომა – 12. სტატიას თან უნდა ახლდეს CD სტატიით.

2. სტატიის მოცულობა არ უნდა შეადგენდეს 10 გვერდზე ნაკლებს და 20 გვერდზე მეტს ლიტერატურის სიის და რეზიუმეების (ინგლისურ, რუსულ და ქართულ ენებზე) ჩათვლით.

3. სტატიაში საჭიროა გაშუქდეს: საკითხის აქტუალობა; კვლევის მიზანი; საკვლევი მასალა და გამოყენებული მეთოდები; მიღებული შედეგები და მათი განსჯა. ექსპერიმენტული ხასიათის სტატიების წარმოდგენისას ავტორებმა უნდა მიუთითონ საექსპერიმენტო ცხოველების სახეობა და რაოდენობა; გაუტკივარებისა და დაძინების მეთოდები (მწვავე ცდების პირობებში).

4. სტატიას თან უნდა ახლდეს რეზიუმე ინგლისურ, რუსულ და ქართულ ენებზე არანაკლებ ნახევარი გვერდის მოცულობისა (სათაურის, ავტორების, დაწესებულების მითითებით და უნდა შეიცავდეს შემდეგ განყოფილებებს: მიზანი, მასალა და მეთოდები, შედეგები და დასკვნები; ტექსტუალური ნაწილი არ უნდა იყოს 15 სტრიქონზე ნაკლები) და საკვანძო სიტყვების ჩამონათვალი (key words).

5. ცხრილები საჭიროა წარმოადგინოთ ნაბეჭდი სახით. ყველა ციფრული, შემაჯამებელი და პროცენტული მონაცემები უნდა შეესაბამებოდეს ტექსტში მოყვანილს.

6. ფოტოსურათები უნდა იყოს კონტრასტული; სურათები, ნახაზები, დიაგრამები - დასათაურებული, დანომრილი და სათანადო ადგილას ჩასმული. რენტგენოგრაფიების ფოტოასლები წარმოადგინეთ პოზიტიური გამოსახულებით **tiff** ფორმატში. მიკროფოტოსურათების წარწერებში საჭიროა მიუთითოთ ოკულარის ან ობიექტივის საშუალებით გადიდების ხარისხი, ანათალების შედეგის ან იმპრეგნაციის მეთოდი და აღნიშნოთ სურათის ზედა და ქვედა ნაწილები.

7. სამამულო ავტორების გვარები სტატიაში აღინიშნება ინიციალების თანდართვით, უცხოურისა – უცხოური ტრანსკრიპციით.

8. სტატიას თან უნდა ახლდეს ავტორის მიერ გამოყენებული სამამულო და უცხოური შრომების ბიბლიოგრაფიული სია (ბოლო 5-8 წლის სიღრმით). ანბანური წყობით წარმოდგენილ ბიბლიოგრაფიულ სიაში მიუთითეთ ჯერ სამამულო, შემდეგ უცხოელი ავტორები (გვარი, ინიციალები, სტატიის სათაური, ჟურნალის დასახელება, გამოცემის ადგილი, წელი, ჟურნალის №, პირველი და ბოლო გვერდები). მონოგრაფიის შემთხვევაში მიუთითეთ გამოცემის წელი, ადგილი და გვერდების საერთო რაოდენობა. ტექსტში კვადრატულ ფხიხლებში უნდა მიუთითოთ ავტორის შესაბამისი N ლიტერატურის სიის მიხედვით. მიზანშეწონილია, რომ ციტირებული წყაროების უმეტესი ნაწილი იყოს 5-6 წლის სიღრმის.

9. სტატიას თან უნდა ახლდეს: ა) დაწესებულების ან სამეცნიერო ხელმძღვანელის წარდგინება, დამოწმებული ხელმოწერითა და ბეჭდით; ბ) დარგის სპეციალისტის დამოწმებული რეცენზია, რომელშიც მითითებული იქნება საკითხის აქტუალობა, მასალის საკმაობა, მეთოდის სანდოობა, შედეგების სამეცნიერო-პრაქტიკული მნიშვნელობა.

10. სტატიის ბოლოს საჭიროა ყველა ავტორის ხელმოწერა, რომელთა რაოდენობა არ უნდა აღემატებოდეს 5-ს.

11. რედაქცია იტოვებს უფლებას შეასწოროს სტატია. ტექსტზე მუშაობა და შეჯერება ხდება საავტორო ორიგინალის მიხედვით.

12. დაუშვებელია რედაქციაში ისეთი სტატიის წარდგენა, რომელიც დასაბეჭდად წარდგენილი იყო სხვა რედაქციაში ან გამოქვეყნებული იყო სხვა გამოცემებში.

აღნიშნული წესების დარღვევის შემთხვევაში სტატიები არ განიხილება.

Содержание:

Taner Demirci, Hasret Cengiz, Sedat Cetin, Ceyhun Varim, Gizem Karatas Kılıçcioğlu MYELOLIPOMA COEXISTENCE WITH GLUCOCORTICOID AND ANDROGEN SECRETING ADRENOCORTICAL CARCINOMA: SLOW AND BENIGN CLINICAL COURSE.....	7
Русин В.И., Русин В.В., Горленко Ф.В., Добош В.М., Лопит М.М. ИЗОЛИРОВАННАЯ ПРОФУНДОПЛАСТИКА (ДИФФЕРЕНЦИРОВАННЫЙ ВЫБОР).....	11
Зубач О.Б., Григорьева Н.В., Поворозник В.В. 10-ЛЕТНЯЯ ЛЕТАЛЬНОСТЬ У ПАЦИЕНТОВ ПОСЛЕ ПЕРЕЛОМОВ ПРОКСИМАЛЬНОГО ОТДЕЛА БЕДРЕННОЙ КОСТИ.....	19
Zenaishvili M., Japaridze Sh., Tushishvili A., Davitashvili O., Kevanishvili Z. STUTTERING: INITIATING FACTORS, EVOLUTION, HEALING PERSPECTIVES.....	23
Hirna H., Kostyshyn I., Rozhko M., Levandovskyi R., Nakashidze G. ANALYSIS OF IMMUNE CHANGES AND THEIR ROLE IN THE DEVELOPMENT OF ORAL AND OROPHARYNGEAL CANCER	29
Tsitadze T., Puturidze S., Lomidze T., Margvelashvili V., Kalandadze M. PREVALENCE AND RISK-FACTORS OF BRUXISM IN CHILDREN AND ADOLESCENT POPULATION AND ITS IMPACT ON QUALITY OF LIFE (REVIEW).....	36
Solovyeva Z., Zaporozhskaya-Abramova E., Adamchik A., Gushchin A., Risovanniy S., Manukyan I. COMPARATIVE EVALUATION OF THE CLINICAL EFFICACY OF MODERN REMINERALIZING DRUGS IN THE TREATMENT OF ENAMEL CARIES (FOCAL DEMINERALIZATION)	39
Bakradze A., Vadachkoria Z., Kvachadze I. ELECTROPHYSIOLOGICAL CORRELATES OF MASTICATORY MUSCLES IN NASAL AND ORONASAL BREATHING MODES	45
Borysenko A., Timokhina T., Kononova O. INDICATORS OF LOCAL IMMUNITY IN THE COMORBID COURSE OF CARIES AND GASTROESOPHAGEAL REFLUX DISEASE.....	48
Dolidze K., Margvelashvili V., Nikolaishvili M., Suladze T., Pkhaladze M. STUDY OF THE HYGIENIC CHARACTERISTICS OF THE ORAL CAVITY UNDER THE COMPLEX EFFECT OF PHOTODYNAMIC THERAPY AND TSKALTUBO SPRING WATER RADON HORMESIS.....	54
Танская О.А., Островский Ю.П., Курлянская Е.К., Валентюкевич А.В., Колядко М.Г. ОСНОВНЫЕ КРИТЕРИИ ОТБОРА ПАЦИЕНТОВ ПРИ ФОРМИРОВАНИИ ЛИСТА ОЖИДАНИЯ НА ТРАНСПЛАНТАЦИЮ СЕРДЦА	60
Yelshibayeva E., Dautov T., Rakhimzhanova R., Gutberlet M., Mardenkyzy D., Kozhakhmetova Zh., Saduakasova A. COMPUTED TOMOGRAPHY IN DETECTING FEATURES OF CORONARY ATHEROSCLEROSIS IN DIFFERENT ETHNIC GROUPS OF KAZAKHSTAN POPULATION.....	68
Podzolkov V., Safronova T., Nebieridze N., Loriya I., Cherepanov A. TRANSFORMING GROWTH FACTOR AND ARTERIAL STIFFNESS IN PATIENTS WITH UNCONTROLLED ARTERIAL HYPERTENSION	77
Gvasalia T., Kvachadze I., Giorgobiani T. SENSITIVITY TO MECHANICAL PAIN BASED ON SATIETY LEVELS IN WOMEN	83
Povoroznyuk V., Nishkumay O., Lazarieva K., Lazariyev P. FEATURES OF BONE METABOLISM AND THEIR INFLUENCE ON ARTERIAL WALL STIFFNESS IN POSTMENOPAUSAL WOMEN WITH CONTROLLED UNCOMPLICATED HYPERTENSION	87
Solomonina N., Vacharadze K., Mgvdeladze G. CHARACTERISTICS OF DRUG RESISTANT TUBERCULOSIS IN GEORGIA (2015-2020).....	93

Abramidze T., Gotua M., Bochorishvili E., Melikidze N., Gamkrelidze A. CYPRESS POLLEN SENSITIZATION IN GEORGIA: CLINICAL AND MOLECULAR CHARACTERISTICS.....	101
Притыко Н.Г., Коваленко О.Е. ОСОБЕННОСТИ МОЗГОВОЙ ГЕМОДИНАМИКИ У ПАЦИЕНТОВ С СИНДРОМОМ ХРОНИЧЕСКОЙ ЦЕРЕБРАЛЬНОЙ ВЕНОЗНОЙ ДИСФУНКЦИИ И РАЗНЫМ УРОВНЕМ АРТЕРИАЛЬНОГО ДАВЛЕНИЯ.....	107
Chorna V., Makhniuk V., Pshuk N., Gumeniuk N., Shevchuk Yu., Khliestova S. BURNOUT IN MENTAL HEALTH PROFESSIONALS AND THE MEASURES TO PREVENT IT	113
Ratiani L., Gegechkory S., Machavariani K., Shotadze T., Sanikidze T., Intskirveli N. THE PECULIARITY OF COVID-19 GENOME AND THE CORONAVIRUS RNA TRANSLATION PROCESS AS A POTENTIAL TARGET FOR ETIOTROPIC MEDICATIONS WITH ADENINE AND OTHER NUCLEOTIDE ANALOGUES (REVIEW).....	119
Patarashvili L., Azmaipharashvili E., Jandieri K., Gvidiani S., Tsomaia K., Kikalishvili L., Sareli M., Chanukvadze I., Kordzaia D. LIVER EXTRACELLULAR MATRIX PECULIARITIES IN MAMMALS AND AVIANS.....	124
Tsomaia K., Azmaipharashvili E., Gvidiani S., Bebiashvili I., Gusev S., Kordzaia D. STRUCTURAL CHANGES IN RATS' LIVER DURING THE FIRST 2 WEEKS FOLLOWING 2/3 PARTIAL HEPATECTOMY	134
Gvianishvili T., Kakauridze N., Gogiashvili L., Tsagareli Z., Kurtanidze T. CORRELATION OF THYROID AUTOIMMUNITY WITH ATHEROSCLEROSIS EVALUATION IN HASHIMOTO'S THYROIDITIS.....	142
Kiknadze T., Tevdorashvili G., Muzashvili T., Gachechiladze M., Burkadze G. PHENOTYPIC CHARACTERISTICS OF RELAPSED LEIOMYOMA AND SMOOTH MUSCLE TUMORS OF UNCERTAIN MALIGNANCY POTENTIAL IN REPRODUCTIVE WOMEN.....	150
Pkhakadze G., Bokhua Z., Asatiani T., Muzashvili T., Burkadze G. STEM CELL INDEX IN THE PROGRESSION OF CERVICAL INTRAEPITHELIAL NEOPLASIA.....	157
Pidlisetsky A., Savosko S., Dolhopolov O., Makarenko O. PERIPHERAL NERVE LESIONS AFTER A MECHANICALLY INDUCED LIMB ISCHEMIA.....	165
Kolisnyk I., Voloshin O., Savchenko I., Yanchevskiy O., Rashidi B. ENZYMATIC ACTIVITY IN MICROSOMES, LIPID PEROXIDATION OF MICE HEPATOCYTES UNDER THE SODIUM FLUORIDE.....	169
Smagulova A., Katokhin A., Mambetpayeva B., Kulmaganbetova N., Kiyan V. A MULTIPLEX PCR ASSAY FOR THE DIFFERENTIAL DETECTION OF OPISTHORCHIS FELINEUS AND METORCHIS BILIS	176
Rigvava S., Karumidze N., Kusradze I., Dvalidze T., Tatrishvili N., Goderdzishvili M. BIOLOGICAL CHARACTERIZATION OF BACTERIOPHAGES AGAINST STREPTOCOCCUS AGALACTIAE	182
Deshko L., Udovenko Zh., Bulycheva N., Galagan V., Bulychev A. PROVISION OF THE RIGHT TO NON-INTERFERENCE WITH PRIVACY DURING MUSTER PROCESS WITH THE PARTICIPATION OF DOCTOR (FORENSIC EXPERT)	186
Теремецкий В.И., Николаенко Т.Н., Дидковская Г.В., Гмырин А.А., Шаповал Т.Б. КОНТРОЛЬ И НАДЗОР КАК СРЕДСТВА ПРЕДУПРЕЖДЕНИЯ И ВЫЯВЛЕНИЯ ПРАВОНАРУШЕНИЙ В СФЕРЕ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ.....	192

რეზიუმე

B ჯგუფის სტრეპტოკოკის მიმართ აქტიური ბაქტერიოფაგები

¹ს.რიგვაია, ²ნ.ქარუმიძე, ³ი.კუსრაძე, ¹თ.დვალიძე, ¹ნ.თათრიაშვილი, ¹მ.გოდერძიშვილი

¹გ. ელიავას სახ. ბაქტერიოფაგის, მიკრობიოლოგიისა და ვირუსოლოგიის ინსტიტუტი; ²კაკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტი; ³ვეროპის უნივერსიტეტი; თბილისი, საქართველო

სადღეისოდ B ჯგუფის სტრეპტოკოკი მნიშვნელოვან პათოგენად რჩება როგორც ახალშობილებში, ასევე მოზრდილებში, რაც დაკავშირებულია ამ სახეობის მიკრობული შტამების მუდმივად მზარდ ანტიბიოტიკორეზისტენტობასთან. აქედან გამომდინარე, თანამედროვე ეტაპზე მიმდინარეობს ანტიბიოტიკორეზისტენტული შტამებით გამოწვეული ინფექციების ალტერნატიული სამკურნალო საშუალებების ძიება და ერთ-ერთ საშუალებად განიხილება ბაქტერიოფაგი.

კვლევის მიზანს წარმოადგენდა B ჯგუფის სტრეპტოკოკის მიმართ აქტიური ბაქტერიოფაგების გამოყოფა და შესწავლა. 2019 წლის მარტიდან 2020 წლის მარტამდე, „ნია ონიაშვილის“ კლინიკა და კლინიკა „კურაცი“-დან მიღებულია 257 ანოვაგინალური ნაცხი, ბაქტერიული იდენტიფიკაციის სტანდარტული პროცედურების გამოყენებით, კერძოდ კი B ჯგუფის სტრეპტოკოკის იდენტიფიკაციისთვის გამოყენებული იყო დაავადებათა კონტროლის ცენტრის მიერ შემუშავებული სქემა. სტრეპტოკოკის იდენტიფიკაციის გეგმის გამოყენებით იდენტიფიცირებული იყო Streptococcus agalactiae-ს 87 შტამი. ბაქტერიოფაგების გამოსაყოფად და მათი სასიცოცხლო ციკლის შესასწავლად გამოყენებული იყო როგორც სტანდარტული, ასევე მოდიფიცირებული მეთოდები, რომლებიც შემუშავებული იყო ჩვენს მიერ. კვლევის დროს გამოყოფილი იყო Streptococcus agalactiae-ს მიმართ აქტიური ორი ბაქტერიოფაგი vB_GBS_1 (Syphoviridae) და vB_GBS_2 (Syphoviridae). შესწავლილია მოცემული ფაგების ძირითადი ბიოლოგიური მახასიათებლები - ვირიონის მორფოლოგია, ადსორბცია და მოქმედების დიაპაზონი.

PROVISION OF THE RIGHT TO NON-INTERFERENCE WITH PRIVACY DURING MUSTER PROCESS WITH THE PARTICIPATION OF DOCTOR (FORENSIC EXPERT)

¹Deshko L., ²Udovenko Zh., ³Bulycheva N., ²Galagan V., ⁴Bulychev A.

¹Taras Shevchenko National University of Kyiv; ²Kyiv National University of «Kyiv-Mohyla Academy»;
³Borys Grinchenko Kyiv University; ⁴State Research Institute of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine

The current COVID-19 pandemic is creating extreme constraints on health care systems in all member States. The increasing number of severely ill patients raises major ethical challenges that professionals and competent authorities have to address. Difficult decisions have to be taken concerning the society as a collective, and within the health care at an individual level. It is essential that such decisions meet the fundamental requirement of respect for human dignity and that human rights are upheld to ensure that these situations do not increase existing vulnerabilities and do not lead to discrimination in the access to healthcare [17].

According to Dr. Olga Haiub-Kowalczyk “Nobody needs to be convinced of the direct impact on human rights flowing from the pandemic induced by the SARS-CoV-2 virus. The necessity of reorganizing the state and way it works goes hand in hand with sudden changes in how entire societies live, as well as the necessity of adapting to dynamically changing conditions” [22]. Today in many countries of the world the problem of provision of the right to non-interference into privacy is one of the most acute.

The right to respect for privacy is a fundamental human right and a part of the right of privacy, which also includes the right to respect for family life, housing and correspondence. Among the current international legal acts in the sphere of observance of human rights and freedoms, which include non-interference into personal life where Ukraine being a member of, Universal Dec-

laration of Human Rights 1948 [3] should be mentioned; as well as the Article #12, which proclaimed the right to protection from unreasonable interference into privacy. Guarantees of protection of these right are enshrined in Article #8 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms 1950 (hereinafter – the Convention) [5], and in the Article #17 of the International Covenant on Civil and Political Rights, 1966 [6]. In particular, the Convention provides comprehensive list of cases on interference within privacy by public authorities, which exclude arbitrariness and unlawfulness of such interference. These include the following cases: 1) when the interference is carried out in accordance with the Law; 2) when interference is necessary within democratic society; 3) when the interference is carried out in the interests of national and public security or the economic well-being of the country, for the prevention of riots or crimes, for the protection of health and morality or for the protection of the rights and freedoms of other citizens [5]. The European Court of Human Rights (hereinafter – ECHR) provides guidance on the importance and the range of rights to respect for personal (private) life, which is the source of law in Ukraine [17].

The constitutional and legislative regulation in Ukraine of the right to non-interference with privacy is harmonized with international legal acts. Indeed, Article #32 of the Constitution of Ukraine provides negative obligation of the state to

guarantee the right to non-interference within one's private life, except the cases directly provided by the Basic Law. The provisions of part two of Article #32 of the Constitution of Ukraine acknowledge comprehensive grounds for possible legitimate interference into personal life of a citizen (including one who holds the position related to the functions of the state or local self-government bodies as well as members of his family) [10]. However, the legislation of Ukraine cites a little bit different wording of the mentioned statement than international acts grounded on that possible legitimate interference, which includes the following: 1) consent of a person for collecting, storage, and usage as well as spreading confidential information about him/her; 2) in the way of absence of this consent, there are cases determined by the law and acting in the interests of national security, economic well-being and human rights only. During the pre-trial investigation and consideration them as the matter of fact, every person is guaranteed his/her non-interference of their privacy (personal and family ones) according to Article #15 of the Criminal Procedure Code (hereinafter – the CPC) of Ukraine as the basic document of criminal proceedings.

Despite the updating of the criminal procedural legislation of Ukraine, the legal regulation of the procedure for proceeding individual investigative (searching) actions remains imperfect. In particular, this is directly relevant to the muster process, for which the purposes and targets are not clearly stated; the types of exploration and the procedural process for their implementation are defined insufficiently; the actual reasons for its conduct are not clearly stated in the law; there is no procedural regulation of the process of compulsory mustering. This enables pre-trial investigation bodies to interpret discretion for some provisions of the law on the their own level, which creates conditions for unreasonable restriction of the rights and freedoms of the participants within criminal proceedings involved into conducting investigative (searching) actions [13]. Keeping in mind the mentioned above, the effectiveness for muster proceedings as means of gathering evidence serves as a quick, complete and impartial investigation of crimes; it is important to confirm the guarantees of human rights and freedoms legally, including the right to non-interference within one's personal life, during its procedural conduct. In our opinion, special attention is needed to the legal regulation of cases for obligatory muster process.

The main goal of this article research is to investigate the essence of the concept of the right to non-interference within privacy and to highlight the problems of its secure admission, development of proposals to improve the legislation of Ukraine.

The methodological basis of the conducted research is the general methods of scientific cognitivism as well as concerning those used in legal science: methods of analysis and synthesis, formal logic, comparative law etc.

According to Dr. Olga Haiub-Kowalczyk "Despite the seemingly laconic nature of Article 8(1), through dynamic interpretation the right to privacy has become the basis for the discovery of a number of "new" human rights not directly expressed in legal acts, but widely discussed in the doctrine and case law, such as reproductive rights ..., the right to knowledge of biological origin ..., the right to reputation ..., or a number of guarantees for the protection of an individual's personal data. Despite the lack of a coherent model of privacy protection in Europe, there is a common tendency for European countries to take a liberal approach to the right to privacy by guaranteeing individuals new areas of autonomy, in gaining independence from state structures. ...The current situation engulfing the world leads us to

reflect on the sudden but unnoticed paradigm shift in the contemporary right to privacy. We must accept limitations on it, a return to its roots..." [22]. In order to ascertain the completeness and appropriateness of guaranteeing the right of privacy in the course of mustering, we propose to take the nature and constituent elements of this concept under consideration.

In English language, all aspects of a person's private (personal) life are denoted by the term «privacy», which in literal translation means «loneliness», «solitude», «privity», «secrecy» [7]. The private is something that is hidden/enclosed from outside, from somebody's eyes and ears. In this case, for example, personal information, personal data about an individual who is "given an assessment of the nature, appearance, health, material, marital status, lifestyle, personal facts on the biography, as well as the relationships of this individual with relatives, friends, acquaintances, etc." [15]. The word «privacy» in the system of Ukrainian legal terminology is the result of the translation of the English term «privacy», which is used in the sources of law in English-speaking countries. Therefore, it is necessary to define the concept of privacy based on the interpretations presented in the English-language literature. «Private», according to the Great Interpretive Dictionary of Modern Ukrainian, means: «1. Belonging to the individual (s); not state, not public. 2. Concerning the individual (s); personal.// mostly in conjunction with the word life. Not affiliated with the service or social activity, which has no official meaning: non-business (meaning conversation, letter, etc.) [2].

Taking under study the practice of the ECHR, there it can be noticed that the term «privacy» in Article #8 of the Convention has not been disclosed, because it is «a broad-meaning term which cannot be defined thoroughly" (ECHR court case of *Peck vs. the United Kingdom* (2003)). The concept of "private" life belongs to the sphere of direct personal autonomy. These include aspects of physical and moral integrity. The concept goes beyond the limits of the guarantees of somebody's life free from unwanted publicity [18]. At the same time, The ECHR broadly interprets the concept of "private life", enabling it to respond flexibly and resilience to new issues related to the protection of the right of privacy, which may be derived from new achievements in technology, politics or public life [19].

In particular it should be noted that in the international and national jurisprudence, the terms "private life" and "personal life" are used as synonyms, so in the article as follows the authors will apply to a similar approach.

In order to outline the sphere of realization and guarantee of the right to privacy, it is advisable to mention its components, developed by R. O. Stefanchuk: the ability to have one's private life, i. e. the ability of a person to be the bearer of this personal non-material goodness and to get it in terms prescribed by law; an opportunity to define own private sphere of life independently. This opportunity is characterized by the fact that the law does not provide a list of possible or necessary actions that an individual could exercise his right to determine his personal life, that is the ability to decide independently, at his own discretion, how to define, organize and conduct his personal life, depending on own interests and purposes; possibility of getting acquainted other persons with the circumstances of somebody's personal (private) life, that is the person determines independently the circle of those persons who may have information about his/her personal life; the ability to allow or deny interference with one's private life. This means that the individual determines the possibility of outside personalities to interfere in their privacy or not independently. However, it should be noted that in cases

directly provided by law, in the interests of national security, economic well-being and human rights, this personal right may be restricted; the ability to keep confidential the circumstances of his or her private life means that the individual has the right not to disclose the circumstances of his personal life on his own, as well as to demand such a non-disclosure from other persons who possess this kind of information; the ability to demand protection of the right to privacy, that is the ability to use general and special means of protection in case of violation of the right for privacy [11].

Based on the fact that the ECHR interpreted Article #8 of the Convention in such a way that it prohibits unjustified interference with privacy and the positive obligation to protect against the interference of others, we propose to consider the safeguards for the protection of this right, regulated by the Article #241 "Personality Muster" of the CPC of Ukraine to identify deficiencies and gaps.

Applying the algorithm proposed by the lawyer at the Registry of the European Court of Human Rights D. Vitkauskas to decide whether the right to non-interference within privacy was violated under § 1, Article #8 of the Convention [9], we begin by finding out whether there is an interference within "private" life in the case of examination muster. The answer is going to be "yes" along with consideration of the following.

First of all taking into account the foremost interpretation of the right to privacy in accordance to the ECHR, the fundamental components of modern understanding of the right to privacy are as follows: the origin, surname, first name, health status [20], etc., and also "preservation of one's mental and physical integrity". It goes about the fact that a person is called to develop his physical and spiritual powers in entire manner. Private life includes the right to dispose one's body freely, which is an object to which public authorities are not entitled to dispose in their discretion (ECHR decision in the case of "Pannullo and Forte vs. France" (1997)). On this basis, the ECHR considers that interference with the right to respect for private life is instigated by a medical or psychiatric examination [21]. That is why, in our opinion, along with the examples given above, proceeding examination of a suspect, witness or victim to gather evidence of a crime should also be considered as interfering with one's private life.

Muster is also can be understood as interference into privacy on the grounds that, where it is necessary, it has to be carried out with the assistance of a forensic expert or doctor. This assertion is based on the fact that the ECHR considers any medical intervention to be a private interference, even if it is minor.

In order to reveal the fact that the interference of public authorities into privacy is justified according to the algorithm of D. Vitkauskas, it is necessary to determine whether the interference was quite lawful. To find it out, it is necessary to answer some questions:

1. Is interference of country's internal legal system allowed?

The provisions of parts 1, 2, Article #241 of the CPC of Ukraine require an muster under the following mandatory conditions:

1.1. The muster process is carried out by a certain circle of authorized officials: investigator, prosecutor;

1.2. The muster process is carried out in relation to a certain circle of participants of the criminal proceedings: suspect, witness or victim;

1.3. The legal basis for the muster process is carried out by the prosecutor's decision. Unlike the previous CPC of Ukraine of 1960, this decision can be declared in person or by the request

of the investigator (inspector). This creates additional guarantees for the protection of the individual along with ensuring his right to immunity. The order (disposition), containing general information, sets out the circumstances that led to the conduct the muster examination, specifies who is to be mustered and for what purpose;

1.4. If necessary, the muster is carried out with the participation of forensic expert or doctor. The forensic expert or doctor is allowed to perform specific medical knowledge in order to identify, fixate and remove the traces while performing his/her examination tasks for mustering. When involved into conducting muster process, they being specialists, should influence the detection and fixation of traces of a criminal offense and special signs, in particular: to focus the investigator's attention on those features of the body that he did not notice (for example, the presence of a scar or pigmented area of the skin that could be the result destruction or removal of a specific feature); to give characteristics of bodily injury (bruise, wound); to help describe properly the detected damage to the body by accurate indicating their location in accordance with the anatomical structure of the human (for example, the injury is in location of the deltoid muscle of the shoulder); to help determine the shape of the damage, its size, properties, color; to perform actions directly aimed at the removal of detected traces of crime (blood, semen); to consult the investigator (inspector) on the circumstances under which he observes from the point of view of medical knowledge; to express his assumption on the time, the mechanism of occurrence of the detected traces, as well as the possible placement of the victim and the perpetrator at the moment of the formation on the injured body of an examined person; to give explanation of the essence of his actions aimed at identifying, fixing and removing traces of crime or identifying and fixing specific signs; to express considerations about the traces and injuries associated with the commission of a crime, which may be found in other parts of the body or at the crime scene [14].

The peculiarity of the doctor's status as a specialist is also that he must determine the bodily injuries and the nature of the actions that may have endangered the health of the mustered person, which are prohibited by law. At the same time, the doctor may request that his statement of objection be recorded into the protocol concerning the conduct of those activities which, from the point of view of medicine, can be dangerous to the health of that person.

2. Is the relevant legislative provision accessible to the citizen, or has the citizen generally been able to obtain sufficiently fair understanding of the rules of law applicable to the particular case and whether the law is sufficiently precise to allow the citizen to foresee (within reasonable limits) possible consequences of his or her actions [9]?

Having defined the requirements outlined by such criteria as the accessibility of the law to a citizen, it is necessary to point out such national legislative requirements, which it provides:

2.1. Part 3 of Article #241 of the CPC of Ukraine requires that before the muster process begins resolution of the prosecutor on the person to be examined has to be submitted;

2.2. Part 3 of Article #42 of the Criminal Procedure Code of Ukraine provides for the right of the suspect to be clearly and timely informed of his rights, as well as to obtain their clarification. The victim's right to be informed of his/her rights and obligations is enshrined in the Article #56 of the CPC of Ukraine. Rights of witness regulated in Article #66 of the CPC of Ukraine do not provide such rights. Part 3 of Article #223 of the CPC of Ukraine provides for the duties of the investigator, the prosecu-

tor prior to conducting investigative (searching) action to the persons involved in it, explaining their rights and obligations stipulated by the CPC of Ukraine, as well as the responsibilities for those actions established by law. Taking into consideration the above-mentioned, in our opinion, it is to be appropriate, by analogy with the legal regulation of the questioning, in the Article #241 of the CPC of Ukraine, to provide for the duty of the investigator or the prosecutor before mustering of the suspect, the witness or the victim to explain their rights, as well as the purpose and procedure of conducting the examination.

3. Responding to the question whether the interference pursued a legitimate aim is to establish by an authorized officer a factual basis for conducting an examination, namely to conduct a muster to detect traces of crime or special signs on the body. In this case, such a kind of interference serves to protect public order investigation of crime. However, the expediency of achieving this goal through the muster process is given to the investigator or the prosecutor by the legislation.

4. At the same time, while analyzing the provisions of the Article # 241 of the CPC of Ukraine, authors see the difficulty of determining whether the conduct of the muster survey is appropriate to the following criterion, determined in accordance with the algorithm given by D. Vitkauskas, as a measure of convenience. Thus, when analyzing any interference, it is necessary to determine whether it was necessary in a democratic society (in particular, whether it was an adequate response to a public need that is not delayed). In our case, it is understood that a person is offered voluntary examination after the filing of a prosecutor's decision, and in case of refusal, the examination is compulsory. The admissibility of coercion, first of all in the form of physical action, its limits and grounds to participants in the process, who refuse to carry out these investigative (searching) actions is one of the most pressing problems.

When determining whether the objected measures were "necessary in a democratic society", the ECHR noted that the concept of "necessity" for the purposes of the Article #8 of the Convention means, that the interference must meet an urgent social needs and, in particular, remain proportionate to the legitimate goal achieved (ECHR court case decision in "Z vs. Finland" (1997)). The ECHR confirmed that it would consider whether the reasons were justified, appropriate and sufficient in the light of the case in the whole, and whether these measures were proportionate to the legitimate goals. While deciding whether the interference was "necessary", the ECHR would consider the limits of discretion given to public authorities, but it is to be the responsibility of the respondent State to demonstrate the existence of a pressing social position on interference (ECHR court case decision for "Piecho-wicz vs. Poland" (2012)) [8].

And again, like in the case of determination of expediency, we are facing the fact that the legislator gives the investigator or prosecutor the discretion to determine the appropriateness of compulsory muster. In our opinion, this increases the subjectivism on making legally appropriate decision by an authorized official and engenders grounds for the necessity to its justification proof in case of decision appeal.

With regard to the mentioned-above, it should be noted that in the case of conducting muster process there is no doubt for the need of the final obligatory examination of the suspect, if his body can detect traces of criminal offense or special signs, and if this does not require special forensic examination. To deprive the investigator, the prosecutor and the court from the opportunity to detect these

traces while protecting the person's sense of shame means to make it impossible to examine the body of the suspect.

The question of the use of coercion in the course of muster as for witnesses and victims, its admissibility from the point of view of ensuring the human right to non-interfere within the privacy and protection of other person's values is one of the most debated issues in the theory of criminal procedural law. Considerable attention in criminal procedural science has received the opinion of M. S. Strogovich that victims and witnesses, against their will, cannot be forcibly inspected, since the law cares not only for the establishment of truth, but also for it to be attained by means that do not limit the legitimate interests of the individual [12].

According to I. A. Antonov's opinion, the muster process related to the forced exposure of victim's or witnesses' body, which are usually hidden under clothing (especially in cases of sexual offenses) is impermissible in all cases. The following arguments are given against the compulsory examination of witnesses and victims. The violent practicing of it into action is a violation of bodily integrity, part of the integrity of the person guaranteed by the Constitution of Ukraine. Examination process related to exposing a person's body «causes harm to the sense of shame» that must be respected, especially since the victim has already suffered the crime. As a clear example of impermissibility of physical coercion, the author of this point of view states, in particular, that it is forbidden to allow that a woman, rejecting the examination of her body and exerting physical resistance against actions of investigator or doctor, to be forcibly exposed anyway, brought to a gynecological chair and subjected to a compulsory examination or observation [1]. In addition, it can be stated that the use of coercion in such situations is not just unacceptable, but also virtually impossible due to the fact that the actual action here is carried out not by the investigator, but by the doctor who has to overcome the resistance of the examined individual. The doctor is likely to find it impossible to fulfill those actions using force, than to implement the investigator's instructions. Medical ethics, which makes it compulsory for the physician to obtain permission from the patient for the operation, does not allow such a kind of medical manipulations without voluntary consent.

On the contrary to this position I. M. Yanchenko points out that the procedural peculiarities of muster conducting should be the same regardless of the person's procedural status during investigative (searching) actions. This scholar continues that in the case of procedural necessity and lack of other possibilities to establish the facts that are essential to the case, it is considered permissible to carry out a compulsory examination of both the accused (suspect) and the victim (witness) [16]. Denying the use of compulsory muster to the victim, and in some cases to the witness, according to S. S. Klochuriak, significantly violates the suspect's right to defense. An examination of the victim, even in the way of his/her refusal to participate in the conduct of it, is necessary during investigation on rape, robbery, injury and other crimes, especially in cases where the investigator has factual data that can testify to a simulation, a staging of criminal scene offense or reprimand from the side of the victim [4].

In our opinion, the compulsory examination of victims and witnesses can take place only when the refusal of the examination renders the legal assessment of the act impossible and jeopardizes the investigation of the crime and the establishment of circumstances relevant to the criminal proceedings.

Summarizing the above, we consider as necessary to amend part 1 of the Article #241 of the CPC of Ukraine and set it out in the following wording:

«For detection of special features, traces of a criminal offense relevant to criminal proceedings on the body of a person, if this does not require forensic examination, the investigator, the prosecutor shall examine the suspect, as well as the victim and witness with their consent, except muster cases when the examination is necessary to assess their accuracy of proceeding.»

Accordingly, part 3 of the Article #241 of the CPC of Ukraine is expedient to convey in the following wording: “Before commencing the muster, a person to be examined shall be presented with the decree of the prosecutor to explain individual’s rights, as well as to ground the purpose and procedure of conducting the examination. Thereafter, the person is offered to undergo a voluntary muster process, and in the case of his/her refusal, the examination is to be processed only in cases provided by the first paragraph of the mentioned Article. Compulsory involvement of a suspect, victim or witness for mustering with the assistance of a forensic expert or a doctor is carried out with the approval of the investigating judge, court.»

Having taken our proposals into account is to serve as additional guarantee against violation of the constitutional rights and freedoms of individuals in criminal proceedings, including the right to non-interference into privacy. Mentioned proposals for amendments to the CPC of Ukraine are to realistically and effectively guarantee adherence to the international legal and constitutional basis for non-interference into privacy during pre-trial investigation in a proper way.

Conclusions. Thus, private life is a special sphere of relations that is not subject to external control and is placed outside the law. However, the law is intended to guarantee non-interference of privacy. This provision is particularly relevant in criminal proceedings when there is an excessive risk of violations of the rights and legitimate interests of its participants. Restriction of these rights is possible only in the manner prescribed by the law and solely to achieve the objectives of criminal proceedings in order to protect the state, society and individual citizens from criminal offenses.

REFERENCES

1. Антонов И.А. Уголовно-процессуальная деятельность следователей органов внутренних дел: нравственно-правовые критерии ее оценки: Дис... канд. юрид. наук. СПб., 2000; 224.
2. Большой толковый словарь современного украинского языка [глав. ред. В. Т. Бусел]. К.: Ирпень: ВТФ «Перун», 2009; 1736.
3. Загальна декларація прав людини, прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 р. Available from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
4. Клочуряк С.С. Межі процесуального примусу при проведенні освідчування у кримінальному провадженні // Форум права; 2012. № 4. С. 464-469 Available from: <http://arhive.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2012-4/12kccukp.pdf>.
5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, ратифіковано Законом України № 475/97-ВР від 17.07.1997 р. Available from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
6. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР N 2148-VIII від 19.10.1973 р. Available from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
7. Мюллер В. К. Англо-русский словарь. М: Русский язык, 1992. 2106 с. Available from: <http://alleng.org/d/eng/eng1150.htm>.
8. Посібник за статтею 8 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод Право на повагу до приватного і сімейного життя. Перше видання. Переклад з доповненнями адвокатів, к.ю.н. Олександра Дроздова та Олени Дроздової. Січень 2018. Available from: https://unba.org.ua/assets/uploads/1259d4263dac852ef056_file.pdf.
9. Право на повагу до приватного життя відповідно до статті 8 Європейської Конвенції захисту прав людини та основних свобод (Виступ Д. Віткаускаса, юриста Секретаріату Європейського Суду з прав людини на міжнародному просвітницькому семінарі «Нові аспекти права на приватність та удосконалення українського законодавства», Київ, 6-7 жовтня 2003 р.). Available from: [L: http://khp.org/index.php?id=1094815937](http://khp.org/index.php?id=1094815937).
10. Рішення Конституційного Суду № 2-рп/2012 від 20.01.2012 р. у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України. Available from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main>
11. Стефанчук Р. О. До питання забезпечення цивільно-правової охорони приватного життя фізичної особи: досвід України та Німеччини // Університетські наукові записки; 2005; 4: 68-72.
12. Строгович М. С. Курс советского уголовного процесса: учеб. В 2-х т. Т. 2. М.: 1968: 470.
13. Топчій В. В., Карпенко Н. В. Проблемні питання освідчування і застосування примусу для його проведення// Міжнародний юридичний вісник: збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України; 2015. Вип.1 (2):43-52.
14. Торбин Ю. Г. Уголовно-процессуальные и криминалистические проблемы освидетельствования Available from: [доступа : http://www.k-press.ru/bh/2003/2/torbin2/torbin2.asp](http://www.k-press.ru/bh/2003/2/torbin2/torbin2.asp).
15. Ходус О. В. Феномен приватності: соціально-філософська рефлексія: дис. ... д-ра ф-ких наук: 09.00.03/ Дніпр. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. Дніпро, 2018. 530 с.
16. Янченко І. М. Освідчування як самостійна слідча дія з ознаками кримінально- процесуального примусу// Вісник Харківськ. нац. ун-ту внутр. Справ; 2008. Вип. 43: 121–127.
17. COVID-19. Available from: <https://www.coe.int/en/web>
18. Dshko L.M., Bysaga Y.M., Zaborovskyy V.V. Protection of human rights by the Constitutional Court of Ukraine in the field of health care // Georgian Medical News; 2019; 7: 160-166.
19. Dshko L. Application of legal entities to the European Court of Human Rights: a significant disadvantage as the condition of admissibility // Croatian International Relations Review; 2018. Volume 24: Issue 83: 84-103. Available from: <https://doi.org/10.2478/cirr-2018-0015>.
20. Dshko L., Buletsa S., Comprehensive Reforms of the Health Care System in Different Regions of the World // Medicine and Law; 2018. 37:4: 683-700. Available from: <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/mlv37&div=52&id=&page=>
21. Dshko L. Patenting of medicinal products: the experience of implementation of the flexible provisions of the TRIPS-plus Agreement by foreign countries and the fundamental patent reform in Ukraine // Georgian Medical News; 2018. 9: 161-164.
22. Haiub-Kowalczyk O. Redefining the Right to Privacy in the Age of the COVID-19 Pandemic. Available from: <http://www.icconnectblog.com/2020/04/redefining-the-right-to-privacy-in-the-age-of-the-covid-19-pandemic>

SUMMARY

PROVISION OF THE RIGHT TO NON-INTERFERENCE WITH PRIVACY DURING MUSTER PROCESS
WITH THE PARTICIPATION OF DOCTOR (FORENSIC EXPERT)

¹Deshko L., ²Udoenko Zh., ³Bulycheva N., ²Galagan V., ⁴Bulychev A.

¹Taras Shevchenko National University of Kyiv; ²Kyiv National University of «Kyiv-Mohyla Academy»;
³Borys Grinchenko Kyiv University; ⁴State Research Institute of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine

The article focuses on the fact that the right to non-interference in privacy is one of the guarantees for the realization of the right to health protection. It is emphasized that the pandemic caused by the SARS-CoV-2 coronavirus has actualized in the democratic countries of the world the question of the permissible limits of state intervention in it, as well as the issue of ensuring during muster process involving a doctor. The purpose of the article is to investigate the concept of the right to non-interference in privacy and the problems of ensuring it, development of proposals to improve the legislation of Ukraine. The methodological ground of the study is based on general and specific methods of scientific knowledge (formal-logical method, comparative-legal, structural-logical). The empirical base of the study is international documents, decisions of the ECHR in medical and legal cases, current legal acts of Ukraine, governing this sphere of legal relations, and assessment of Ukrainian and foreign experts. As a result of the study it was argued that the restriction of the right to non-interference in privacy and subjective legal rights, which are its structural elements, is possible only in such a way that is

guaranteed by law, and solely to achieve the goal of protecting the state, society and individual citizens. Based on the analysis of the practice of the ECHR in medical and legal cases, it was found that namely the involvement of a forensic expert or doctor helps to identify and record traces of a criminal offence, special signs, and that these persons can indicate to authorized officials, conducting muster process, the nature of the actions that pose a threat to the health of the person, who is to be mustered and which are prohibited by law, thereby determining the limits of admissibility of intervention. Proposals for amendments and supplements to the Criminal Procedure Code of Ukraine. The conclusions of the article acknowledges that the issues of the right to non-interference in private life, guarantees of the realization of the right to protection of health, and ensuring the right to non-interference in private life during muster process with the participation of doctor should continue a comprehensive investigation to ensure their effective implementation.

Keywords: doctor, assessment, private life, non-interference, forensic expert, protection, guarantees, human rights.

РЕЗЮМЕ

ПРАВО НА НЕВМЕШАТЕЛЬСТВО В ЧАСТНУЮ ЖИЗНЬ КАК ГАРАНТИЯ РЕАЛИЗАЦИИ ПРАВА
НА ЗДОРОВЬЕ И ОБЕСПЕЧЕНИЕ ЕГО СОБЛЮДЕНИЯ ПРИ ОСВИДЕТЕЛЬСТВОВАНИИ
С УЧАСТИЕМ ВРАЧА (СУДЕБНОГО ЭКСПЕРТА)

¹Дешко Л.Н., ²Удовенко Ж.В., ³Булычева Н.А., ²Галаган В.И., ⁴Булычев А.О.

¹Киевский национальный университет им. Тараса Шевченко;
²Национальный университет «Киево-Могилянская академия»;
³Киевский университет им. Бориса Гринченко;
⁴Государственный научно-исследовательский институт МВД Украины

Цель исследования – определение понятия права на невмешательство в частную жизнь и путей его обеспечения, разработка предложений по усовершенствованию законодательства Украины. Методологической основой проведенного исследования явились общие и специальные методы научного познания (формально-логический, сравнительно-правовой, структурно-логический). Эмпирической базой исследования явились международные документы, решения Европейского суда по правам человека в медико-правовых делах, действующие правовые акты Украины, регулирующие эту сферу правоотношений, оценка украинских и зарубежных экспертов. В результате проведенного исследования аргументировано, что ограничение права на невмешательство в частную жизнь и субъективных юридических прав, которые являются его структурными элементами, возможно в порядке, предусмотренном законодательством для защиты государства,

общества и отдельных граждан. На основе анализа практики Европейского суда по правам человека в медико-правовых делах установлено, что привлечение судебного эксперта или врача способствует выявлению и фиксации следов уголовного правонарушения. Судебный эксперт или врач могут указать уполномоченным служебным лицам, проводящим освидетельствование, на характер действий, представляющих угрозу здоровью человека, в отношении которого проводится освидетельствование, и проведение которых запрещено законом. Авторы рекомендуют внесение изменений и дополнений в Уголовный процессуальный кодекс Украины. Отмечается, что вопросы права на невмешательство в частную жизнь, гарантия реализации права на охрану здоровья, обеспечение права на невмешательство в частную жизнь при проведении освидетельствования с участием врача должны комплексно исследоваться с целью эффективного обеспечения этих прав.

რეზიუმე

პირად ცხოვრებაში ჩაურევლობის უფლება, როგორც ჯანმრთელობის უფლების რეალიზების გარანტია და მისი დაცვის უზრუნველყოფა დამოწმების ჩატარების დროს ექიმის (სასამართლო ექსპერტის) მონაწილეობით

¹ლ.დეშკო, ²ჟ.უდოვენკო, ³ნ.ბულიხოვა, ⁴გ.გალაგანი, ⁴ა.ბულიხოვი

¹კიევის ტარას შევჩენკოს სახ. ეროვნული უნივერსიტეტი; ²კიევი-მოჰილას აკადემია; ³კიევის ბორის გრინჩენკოს სახ. უნივერსიტეტი; ⁴უკრაინის შინაგან საქმეთა სამინისტროს სახელმწიფო სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტი, უკრაინა

კვლევის მიზანს წარმოადგენდა პირად ცხოვრებაში ჩაურევლობის უფლების ცნების და მისი უზრუნველყოფის გზების განსაზღვრა, წინადადებების შემუშავება უკრაინის შესაბამისი კანონმდებლობის სრულყოფისათვის. ჩატარებული კვლევის მეთოდოლოგიური საფუძველი არის სამეცნიერო შემეცნების ზოგადი და სპეციალური მეთოდები (ფორმალურ-ლოგიკური, შედარებით-სამართლებრივი, სტრუქტურულ-ლოგიკური). კვლევის ემპირიულ ბაზას შეადგენდნენ საერთაშორისო დოკუმენტები, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებები სამედიცინო-სამართლებრივ საქმეებში, უკრაინაში ამ სფეროში სამართლებრივ ურთიერთობათა მარეგულირებელი მოქმედი სამართლებრივი აქტები, უკრაინული და უცხოელი ექსპერტების შეფასებები. ჩატარებული კვლევის შედეგებით დასაბუთებულია, რომ პირად ცხოვრებაში ჩაურევლობის უფლების და სუბიექტური იურიდიული უფლებების შეზღუდვა, რომელიც მის სტრუქტურულ ელემენტებს წარმოადგენს, შესაძლებელია კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევებში და სახელმწიფოს, საზოგადოებისა და ცალკეული მოქალაქის დაცვის მიზნით. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრაქტიკის ანალიზის საფუძველზე სამედიცინო-სამართლებრივ საქმეებში დადგენილია, რომ სამედიცინო ექსპერტის, ან ექიმის ჩართვა ხელს უწყობს სისხლის სამართლებრივი დანაშაულის კვალის გამოვლენას და დაფიქსირებას. სამედიცინო ექსპერტმა, ან ექიმმა შესაძლოა მიუთითოს დამოწმების ჩამტარებელ უფლებამოსილ სამსახურებრივ პირებს იმ ადამიანის ჯანმრთელობისათვის საფრთხის შემცველი მოქმედებების ხასიათის შესახებ, ვის მიმართაც ტარდება დამოწმება და რომელთა ჩატარებაც აკრძალულია კანონით.

ავტორები რეკომენდებულად თვლიან ცვლილებებისა და დამატებების შეტანას უკრაინის სისხლის სამართლის პროცესუალურ კოდექსში. აღნიშნულია, რომ პირად ცხოვრებაში ჩაურევლობის უფლების, ჯანმრთელობის უფლების რეალიზების გარანტიის და პირად ცხოვრებაში ჩაურევლობის უფლების უზრუნველყოფის საკითხები დამოწმების ჩატარების დროს ექიმის მონაწილეობით გამოკვლევულ უნდა იქნას კომპლექსურად.

ავტორები რეკომენდებულად თვლიან ცვლილებებისა და დამატებების შეტანას უკრაინის სისხლის სამართლის პროცესუალურ კოდექსში. აღნიშნულია, რომ პირად ცხოვრებაში ჩაურევლობის უფლების, ჯანმრთელობის უფლების რეალიზების გარანტიის და პირად ცხოვრებაში ჩაურევლობის უფლების უზრუნველყოფის საკითხები დამოწმების ჩატარების დროს ექიმის მონაწილეობით გამოკვლევულ უნდა იქნას კომპლექსურად.

КОНТРОЛЬ И НАДЗОР КАК СРЕДСТВА ПРЕДУПРЕЖДЕНИЯ И ВЫЯВЛЕНИЯ ПРАВОНАРУШЕНИЙ В СФЕРЕ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ

¹Теремецкий В.И., ²Николаенко Т.Б., ³Дидковская Г.В., ³Гмырин А.А., ⁴Шаповал Т.Б.

¹Западноукраинский национальный университет, Тернополь;

²Национальная академия Государственной пограничной службы Украины им. Богдана Хмельницкого;

³Университет государственной фискальной службы Украины, Ирпень;

⁴Черкасский национальный университет им. Богдана Хмельницкого, Украина

С помощью контрольной и надзорной деятельности воплощаются значимые функции публичного управления, благодаря которым государство, через специально созданные органы или путем делегирования соответствующих полномочий органам государственной власти, местного самоуправления или гражданам, оценивает объекты контроля, следит за процессами и процедурами, происходящими в общественно значимых сферах, обеспечивая соблюдение прав, свобод и интересов граждан, способствуя их реализации. К таким значимым сферам общественной жизни, безусловно, относится и сфера здравоохранения, поскольку она обеспечивает право на сохранность здоровья и жизни.

Исследование сущности контрольной и надзорной деятельности в сфере здравоохранения играет значимую роль, так как предназначение такой деятельности заключается в недопущении любых нарушений и отклонений в сфере здравоохранения, непосредственно связанной с жизнедеятельностью населения.

Как известно, предоставление неквалифицированных медицинских услуг или же любые отклонения от регламентов в этой деятельности негативно влияют на здоровье человека, обратившегося за медицинской помощью. Это касается как производства медицинских препаратов, так и осуществления иной деятельности в сфере здравоохранения.

По своей сути, содержанию, задачам, субъектами, целями, а также последствиями контроль и надзор являются разными видами деятельности, оба направления следует рассматривать отдельно, с учетом возможности их соотношения и того факта, что надзорная деятельность может являться частью контролирующей функции определенного органа. Учитывая значимость контрольной и надзорной деятельности в сфере здравоохранения, примечательно, что основные положения, регламентирующие осуществление этих видов деятельности, определены в Законе Украины